

27.1.2022

Vanhusneuvoston lausunto Espoon kaupungin Hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2022-2025 Täyttä elämää ikääntyneenä

Lausunnossa käsitellään erikseen nykytilaa koskevaa hyvinvointikertomusta ja hyvinvointisuunnitelmaa 2022-2025 Täyttä elämää ikääntyneenä.

Espoon kaupungin hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on monipuolisesti laadittu asiakirja, jossa kuvataan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita, johtamisjärjestelmää ja hyvinvoinnin nykytilaa.

Vanhusneuvosto esittää joitakin kertomuksen sisältöön liittyviä kysymyksiä ja ehdottaa joitakin lisäyksiä.

Hyvin kuvatun hyvinvointirakenteen ja johtamisjärjestelmän toimivuutta ei kertomuksessa arvioida vaan viitataan raportointiin tilinpäätöksen yhteydessä. **Voisiko rakenteiden toimivuutta ja hyvinvointityön toteutumista ja mahdollisia haasteita arvioida lyhyesti myös hyvinvointikertomuksessa?**

Hyvinvointikertomus ei sisällä arviointia sote- ja vanhuspalvelujen tämänhetkisestä tilanteesta, palvelujen saatavuudesta ja riittävydestä. Palvelujen laadusta ja riittävydestä todetaan raportoitavan erikseen vuosittain lautakunnalle. Sote- ja vanhuspalvelujen toimivuus ovat iäkkäille merkittävä hyvinvointitekijä. **Kuvaus tämänhetkisestä tilanteesta vielä 2022 kunnan vastuulla olevista sote- ja vanhuspalveluista tulisi sisältyä hyvinvointikertomukseen.**

Kunnan ja hyvinvointialueen tulevaa yhteistyötä ja työnjakoa avataan kuvaamalla yhteistyön kehittämisprosessia ja sote-järjestämislain §6 säädöksiä. **Kuntien ja hyvinvointialueen hyvä yhteistyö on jatkossa hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen kannalta tärkeää ja siihen tulee luoda toimivat rakenteet.**

Järjestöjen rooli ja kumppanuus kunnan ja alueiden hyvinvointityön kanssa nostetaan kertomuksessa merkittäväksi. **Jatkossa järjestöjen mahdollisuuksia toimia iäkkäiden hyvinvoinnin edistämiseksi tulee seurata.**

27.1.2022

Hyvinvointikertomuksen keskeinen osio on espoolaisten hyvinvoinnin nykytila. Tätä kuvataan seuraavilla osatekijöillä: väestörakenne, koulutus, työllisyys ja taloudellinen tilanne, asuminen ja asuinympäristö, arjen turvallisuus, osallisuus sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut nostetaan erikseen osaksi hyvinvoinnin nykytilaa. Kaikki tärkeitä hyvinvointitekijöitä.

Voitaisiinko hyvinvointikertomuksessa kuvata edellä mainittujen tekijöiden lisäksi myös liikenneolosuhteita ja tiedonvälitystä sekä ympäristö- ja teknisen toimen ja konsernihallinnon ratkaisuja. Osaa näistä avataan hyvinvointia tukevien ohjelmien kautta. Ikäihmisten hyvinvoinnin kannalta on kiinnostavaa, miten metroliikenne on vaikuttanut julkisen liikenteen toimivuuteen, ovatko kaikki kaupunginosat saavutettavissa julkisen liikenteen avulla ja ovatko julkisen liikenteen maksut kohtuullisia ja maksujärjestelmät helppokäyttöisiä.

Sisältyykö asumisen ja maankäytön periaatteisiin 2022–2025 tai kaavoitusohjelmaan suunnitelmia yhteisö- ja monipolvista asumista mahdollistavien kortteleiden rakentaminen? Onko maankäyttösuunnitelmissa varauksia niitä varten?

Tiedonvälityksen ja viestinnän toimivuus vaikuttavat arjen sujumiseen, osallisuuteen ja yksinäisyyden kokemuksiin. Onko palveluja, harrastustoimintaa, tapahtumia ja muuta tiedonvälitystä koskeva tieto helposti myös iäkkäiden saavutettavissa?

Väestön hyvinvointia kuvaavat indikaattorit osoittavat espoolaisten olevan terveempiä ja voivan keskimääräistä paremmin verrokkikuntiin verrattuna. Kotona asuu 75 vuotta täyttäneistä 93%, mikä kertoo ikääntyneiden toimintakyvystä ja toisaalta kotiin vietävien palvelujen kehittymisestä. **Tulosta arvioitaessa on otettava huomioon, kuinka kauan ja millaisissa olosuhteissa kotona asuminen on inhimillisesti katsoen hyväksyttävää.**

Espoolaisten ikääntyneiden elintavat ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta verrokkikuntia parempia. Alkoholin käyttö ja tupakoiminen ovat lisääntyneet, eivätkä yli 80-vuotiaat liiku riittävästi. Yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet koronan aikana.

Hyvinvointia tukevien ohjelmien esittely on hyvä kooste. Olisiko lukijaystävällistä liittää ohjelmien linkit yhteenvetona kertomuksen loppuun?

27.1.2022

Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 Täyttä elämää ikääntyneenä

Täyttä elämää ikääntyneenä on erinomainen suunnitelma iäkkäiden hyvinvoinnin edistämiseksi. **Olennaista on, että suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteutumisesta tullaan huolehtimaan yhteistyössä kunnan ja hyvinvointialueen kanssa.**

Espoon väestön ikääntyminen jatkuu voimakkaana pitkän aikavälin ennusteiden mukaan. Yli 65 -vuotiaiden määrä kasvaa 44 039 henkilöstä (vuonna 2020) noin 105 800 henkilöön vuoteen 2059 mennessä. Yli 75 -vuotiaiden määrä vuodesta 2020 vuoteen 2059 kasvaa 18 500 henkilöstä lähes 58 500 henkilöön. Kasvu on siten yli 3-kertainen vuoteen 2059 mennessä. Yli 85 -vuotiaiden määrä yli viisinkertaistuu tarkkailujaksolla noin 4 400 henkilöstä lähes 25 000 henkilöön. Erityisen huolestuttavaa on muistisairaiden määrän voimakas kasvu sekä yksinasumisen yleistymisen myötä.

Hyvinvointisuunnitelman mukaan Espoon visio on: **Toimimme tavoitteellisesti terveyttä ja hyvinvointia edistäen ja kannamme kaikki vastuuta espoolaisen ikääntyneen väestön hyvinvoinnista ja tasavertaisesta asemasta.**

Hyvinvointisuunnitelmassa on tavoitteena, että ikääntyneet asuvat turvallisesti ja toimintakykyisinä kotona.

Vanhusneuvosto pitää tavoitetta hyvänä. Ikääntyneet haluavat asua kotona, mikäli he ovat toimintakykyisiä ja asuminen on turvallista. Turvallisuus edellyttää riittäviä sosiaali- ja terveystalveluja, joista vastuu siirtyy vuoden 2023 alusta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

Vanhusneuvosto esittää, että Espoo kartoittaa vuosittain yli 75-vuotiailta asukkailta ja tarvittaessa heidän omaisiltaan, miten he kokevat kotona asumisen turvallisuuden ja hyvinvointi tavoitteen toteutuneen.

Vuonna 2021 tehdyn ikääntymistä kartoittavan kuntalaiskyselyn mukaan turvallinen elinympäristö ja hyvä terveys olivat tärkeimpiä hyvän elämän tekijöitä. Vastausten mukaan toimivat terveystalvelut, helppo asiointi terveysasemalla ja terveydenhoidon saatavuus sekä hyvät, läheltä löytyvät palvelut mainittiin usein hyvän elämän tekijöinä.

Täyttä elämää ikääntyneenä suunnitelmassa esitetään lähivuosien toimenpiteeksi tiimimallin kehittämistä terveysasemien toimintakäytännöksi. Tiimimallissa asiakkaan asia pyritään ratkaisemaan heti ensiyhteydenoton aikana moniammatillisena yhteistyönä. Jos vastaanottokäynti tarvitaan, pyritään se varaamaan mahdollisuuksien mukaan jo kontaktin aloittaneelle ammattilaiselle, tukien hoidon jatkuvuutta. Toimintaperiaatteena on, että kaikki asemalle tuleva kysyntä pyritään hoitamaan saman päivän aikana.

27.1.2022

Vanhusneuvosto pitää tiimimallin kehittämistä hyvänä. Monisairaiden yhä iäkkäimpien määrän kasvu ja hyvä hoito edellyttävät merkittäviä toteutuvia lisäresursseja suunnitelmakaudella ikääntyneiden terveydenhoitoon ja kotihoitoon.

Vuoden 2021 alkupuolella vanhusten palvelujen tilanne on heikentynyt entisestään, osittain koronan hoitovelan vuoksi, osittain henkilöstövajeen vuoksi. Sairaalan potilasvirtaus on hidastunut myös pitkäaikaishoidon henkilöstöpulasta johtuen, jolloin potilaat ovat joutuneet odottamaan sairaalassa hoivakotien vapautuvia paikkoja. Ostopalveluhoivakodeissa oli vuoden lopulla 2021 suljettuna n. 120 hoitopaikkaa henkilöstövajeen vuoksi. Laskennallisesti kahden päivän hoitoajan pidentyminen tarkoittaa keskimäärin yli 30 hoidettua potilasta vähemmän kuukaudessa. Espoon vuoden 2022 talousarvion 3 miljoonan euron lisäys mahdollistaa lisähenkilökunnan palkkaamisen täyttämättä olleisiin virkoihin, mikä on tärkeätä hoitovelan vuoksi sekä lakisääteisen hoito- ja palvelutakuun toteuttamiseksi.

Espoon vanhusneuvosto tulee seuraamaan espooalaisten ikääntyneiden sote- ja hoivapalvelujen kehitystä, vaikka vastuu palvelujen järjestämisestä siirtyy Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

ESPOON VANHUSNEUVOSTO

Olli Männikkö
PuheenjohtajaMarja-Liisa Lahtinen
VarapuheenjohtajaKerttu Perttilä
JäsenKatri Rannisto
JäsenErja Tikka
jäsen